

ного шпону, встановлено, що з підвищенням температури та тривалості ГТОД межа міцності струганого шпону при розтягу вздовж та поперек волокон зменшується. При цьому, тривалість ГТОД більше впливає на межу міцності шпону при розтягу вздовж волокон і зменшує її приблизно на 22 %, тоді як температура ГТОД більше впливає на межу міцності шпону при розтягу поперек волокон і зменшує цей показник приблизно на 37 %. Ці зміни можна пояснити зміною хімічної будови деревини під дією ГТОД.

Література

1. Салдан Р.Й. Аналіз впливу процесу гідротермічного оброблення на властивості деревини бука / Р.Й. Салдан, І.Р. Шепелюк // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.1. – С. 140-143.
2. Babicki R. Изменение химических и физико-механических свойств древесины бука в процессе гидротермической обработки / R. Babicki, T. Grzeczynski, H. Wroblewska // Реферативный журнал. – 1977. – № 1. – 12 с.
3. Gonet B. Влияние пропарки на свойства древесины бука обыкновенного / B. Gonet // Реферативный журнал. – 1973. – № 12. – 8 с.
4. Knezevic M. Влияние пропарки на свойства буковой древесины / M. Knezevic // Реферативный журнал. – 1973. – № 5. – 6 с.
5. Салдан Р.Й. Вплив процесу проварювання деревини бука на колір струганого шпону / Р.Й. Салдан, Р.О. Козак, О.О. Шепелюк, О.М. Кузьмин // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.13. – С. 143-146.

Салдан Р.Й., Козак Р.О., Шепелюк О.О. Влияние температуры и продолжительности проварки древесины бука на механическую прочность радиального строганного шпона

Исследовано влияние температуры и продолжительности проварки древесины бука на механическую прочность радиального строганного шпона. Установлено, что с повышением температуры проварки от 85 до 90 °С и продолжительности от 63 до 71 ч предел прочности при растяжении вдоль и поперек волокон уменьшается. При этом продолжительность проварки больше воздействует на уменьшение предела прочности шпона вдоль волокон, а температура проварки – на предел прочности шпона поперек волокон, что объясняется изменением химического состава древесины.

Ключевые слова: бук, строганный шпон, проварка, продолжительность, температура, предел прочности.

Saldan R.Yo., Kozak R.O., Shepelyk O.O. Temperature influence and boiling duration for beech wood at mechanical strength of radial sliced veneer

Temperature influence and boiling duration for beech wood at mechanical strength of radial sliced veneer are explored. Strength limit during of along and across stretching of fibres is reducing after increasing temperature boiling from 85 to 90 °C and the duration of boiling from 63 to 71 hours. The duration of boiling causes the reducing of strength limit of sliced veneer along the fibres. In addition, the temperature of boiling causes the bigger effect at reducing of strength limit of sliced veneer across the fibres. These processes are caused by changes in chemical structure of wood.

Keywords: beech, sliced veneer, boiling, duration, temperature, strength limit.

4. ЕКОНОМІКА, ПЛАНУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗЯХ

УДК 336.24:1.56

Проф. С.В. Васильчак¹, д-р екон. наук;
доц. О.Р. Жидяк², канд. екон. наук; магістрант І.Д. Стасюк²

БЕЗПЕКА ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ З ФОРМУВАННЯ ДЕПОЗИТНОГО ПОРТФЕЛЯ

Обґрунтовано теоретико-методологічні основи формування депозитного портфеля банку в контексті безпеки його фінансової діяльності, а також розглянуто та вирішено основні завдання для якісного управління депозитними ресурсами і механізму здійснення депозитних операцій банку.

Ключові слова: безпека, банки, депозитний портфель, загрози, витрати, депозитні ресурси.

Вступ. Успішний розвиток вітчизняної економіки як на макро-, так і на мікрорівнях залежить від прогресу в банківській системі, передусім від її здатності генерувати необхідні обсяги кредитних ресурсів. З іншого боку, в умовах економічного зростання посилюється ощадна активність населення і банки отримують змогу залучити частину заощаджень, що зберігаються поза банками. Чим стабільніша економіка в країні і послідовніша фінансова політика державних органів та фінансових установ, тим більша довіра осіб, які володіють тимчасово вільними коштами, частіше вони звертаються до банківських установ для укладання депозитних договорів та розміщення своїх капіталів.

Один із найголовніших складових елементів діяльності банку є формування його ресурсної бази. Збільшення ресурсної бази банку сприяє його доходності. Комплекс заходів, спрямованих на збільшення обсягів вкладів населення та юридичних осіб, має передбачати посилення контролю та ефективності нагляду за банками, особливо за тими, фінансове становище яких нестійке.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження проблеми безпеки діяльності банків, а саме щодо формування депозитного портфеля здійснювали такі видатні вітчизняні та зарубіжні науковці, як: С.І. Адаменко, Д.А. Артеменко, О.І. Барановський, І.А. Бланк, Т.М. Болгар, О.Д. Васирик, С.В. Васильчак, П.А. Герасимов, К.С. Горячева, А.О. Епіфанов, М.М. Єрмошенко, М.І. Зубок, С.М. Ілляшенко, Т.Т. Ковальчук, О.А. Кириченко, С.І. Мельник, Є.В. Новосядло, Б.А. Райзберг, Л.М. Стрельбицька, М.П. Стрельбицький, О.О. Терешенко, С.Я. Салига, І.В. Сало, Е.А. Уткін, О.Й. Шевцова, С.М. Яременко та багато інших.

Високо оцінюючи їх внесок у вирішення проблем безпеки діяльності банків на різних рівнях і в різних сферах економіки, зазначимо, що питання

¹ Львівський ДУВС;

² Львівський інститут економіки і туризму;

безпеки діяльності банків, а саме щодо формування депозитного портфеля все ще залишається недостатньо вивченим.

Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методологічних основ формування депозитного портфеля банку в контексті економічної безпеки його діяльності та вирішення основних завдань для якісного управління депозитними ресурсами.

Виклад основного матеріалу. Депозитний портфель є важливою складовою ресурсної бази банківської установи. Під депозитним портфелем потрібно розуміти сукупність коштів на депозитних рахунках клієнтів (фізичних та юридичних осіб), залучених банком на договірній основі.

Формування депозитного портфеля потрібно розглядати як безперервний циклічний процес, що складається з основних етапів:

- аналіз (дослідження "поведінки" грошових коштів на рахунках клієнтів);
- планування (орієнтація на залучення певних груп клієнтів, і види депозитів);
- робота з залучення клієнтів (впровадження нових продуктів, гнучка тарифна політика та індивідуальна робота з клієнтами);
- контроль.

Від ефективності управління депозитним портфелем залежать найважливіші показники діяльності банківської установи – рентабельність та ліквідність. Безпосередній вплив на рентабельність комерційного банку здійснює рівень процентної маржі. Процентна маржа – різниця між процентним доходом і витратами комерційного банку, між відсотками отриманими і сплаченими. Вона є основним джерелом прибутку банку і покликана покривати податки, збитки від спекулятивних операцій і так званий "тягар" – перевищення безвідсоткового доходу над безвідсотковими витратами, а також негативні результати, як наслідки банківських ризиків [4]. Верхня межа коридору процентної маржі залежить від прибутковості активних операцій, яка останнім часом стійко знижується під впливом багатьох чинників, зокрема грошово-кредитної політики, що проводиться українськими банками. Водночас, структура депозитного портфеля, з одного боку, впливає на нижню межу процентної маржі за рахунок різної вартості окремих видів депозитних ресурсів, що залучаються банком. З іншого боку, стабільність депозитної бази впливає на верхню межу процентної маржі за рахунок впливу на обсяг і прибутковість активних операцій.

Значна частка депозитів до запитання, перевага короткотермінових депозитів над довготерміновими негативно впливають на стійкість ресурсної бази. Перевагу короткотермінових вкладів у загальній сукупності депозитних вкладень можна охарактеризувати як негативний факт, оскільки перевага короткотермінових ресурсів не дає змоги банку в повному обсязі використовувати залучені грошові кошти, збільшує ризик втрати ліквідності та не дає змоги здійснювати довготермінові вкладення, що, водночас, негативно позначається як на ефективності діяльності комерційного банку, так і на перспективах розвитку економіки країни. З іншого боку, короткотермінові ресурси дешевші, що позитивно позначається на нижній межі процентної маржі. Отже, завдання формування депозитного портфеля багато в чому суперечливе – необхідно забезпечити переважання стабільних, але одночасно недорогих ресурсів.

Важливим аспектом під час вирішення завдання формування депозитного портфеля є планування роботи з залучення депозитних ресурсів. Для забезпечення планування і управління роботою з залучення клієнтів банку необхідно оцінити можливу величину залишку грошових коштів, яку можуть забезпечити потенційні та наявні клієнти.

Отже, для якісного управління депозитними ресурсами банку необхідно вирішити такі основні завдання:

- визначити найбільш вигідних клієнтів з погляду можливості ефективнішого використання їх ресурсів, тобто таких, які забезпечують більшу стабільність депозитної бази та значний залишок на своєму рахунку;
- планувати роботу з залучення клієнтів, тобто знати, скільки клієнтів необхідно мати або залучити для підтримання заданого обсягу депозитної бази та її складових;
- забезпечити ефективність кожної операції, пов'язаної з обслуговуванням клієнта, тобто потрібно розраховувати собівартість послуг, що надаються, і визначати їх рентабельність в розрізі кожного клієнта, що дасть змогу проведення гнучкої індивідуальної цінової політики;
- розробити інформаційно-аналітичну систему підтримки ухвалення рішень під час формування депозитного портфеля. Це ключовий чинник, що впливає на можливість своєчасного отримання необхідної інформації з метою оперативного і адекватного реагування на зміни, що відбуваються.

З метою оптимізації депозитного портфеля та для забезпечення більшого надходження коштів на термінові та ощадні депозити, можна рекомендувати спрощення режиму функціонування відповідних рахунків, тобто порядку зарахування коштів на вклади, видачі готівки та перерахування з депозитних рахунків [2]. Потрібно більш широко застосовувати термінові вклади з додатковими внесками, також скоротити обмеження на здійснення розрахунків із використанням коштів, що містяться на ощадних та термінових депозитах. У перспективі чітке розмежування різних видів депозитів – до запитання, термінових, ощадних – буде поступово зникати, що підтверджується досвідом банків розвинених країн, де все більше розширюється сфера застосування змішаних типів рахунків [3].

Безпека банку – це стан стійкої життєдіяльності, за якої забезпечується реалізація основних інтересів і пріоритетних цілей банку, захист від зовнішніх і внутрішніх дестабілізаційних факторів. Банки, як і інші суб'єкти господарської діяльності, змушені організовувати свою діяльність в умовах невизначеності, непередбачуваності, загроз і небезпек, породжених умовами перехідної ринкової економіки. Окрім цього, на розвиток банківської діяльності впливають і такі чинники, як нестабільність політичної і соціально-економічної ситуації в країні, недосконалість банківського законодавства, криміналізація суспільства, шахрайство, корупція та ін.

Усе це посилює проблему забезпечення економічної безпеки банків. Для комерційних банків особливо значущими є такі умови ефективної та безпечної діяльності, як забезпечення зворотності кредитів, підвищення прибутковості, підтримання ліквідності, зниження банківських ризиків, гарантування депозитів. Також таке забезпечення має базуватись на певних заходах за-

хисту банківської діяльності, протидії загрозам. Понад це, небезпечність та різнобічний характер цих загроз потребують системного та наукового підходу до вирішення питань безпеки діяльності банків. Незважаючи на значну увагу, приділену цьому питанню, банківська безпека залишається не до кінця розглянутою теоретично і не завжди ефективною на практиці, а тому потребує подальшого вивчення та дослідження. На сьогодні у науковій літературі визначення сутності економічної безпеки банку як основи його загальної безпеки дається вкрай рідко, а в наявних визначеннях поняття розкриваються не завжди конкретно, а інколи неповно.

Поняття загрози тут розуміється як потенційно можливі або реальні дії зловмисників чи конкурентів, здатні заподіяти банку матеріальної або моральної шкоди. Загрози безпеці банків за походженням поділяються на внутрішні та зовнішні. Водночас, як перші, так і другі за спрямованістю і характером впливу на банки можуть бути економічними, фізичними та інтелектуальними. Економічні загрози можуть реалізовуватись у формі корупції, шахрайства, недобросовісної конкуренції, використання банками неефективних технологій банківського бізнесу. Реалізація таких загроз завдає збитків банківським установам.

Фізичні загрози реалізуються у формі крадіжок, пограбувань майна та коштів банків, поломки, виведення з ладу обладнання банків, неефективної його експлуатації. Внаслідок реалізації таких загроз завдаються прямі збитки банкам, пов'язані з втратою своєї власності та необхідністю зазнавати додаткових витрат на відновлення засобів виробництва та інших матеріальних засобів. Інтелектуальні загрози проявляються як розголошення або неправомірне використання банківської інформації, дискредитація банку на ринку банківських послуг, а також можуть бути реалізованими у формі різного роду соціальних конфліктів навколо банківських установ або в них самих. Результатом реалізації таких загроз можуть бути збитки банків, погіршення їх іміджу, соціальна чи психологічна напруженість навколо установ банків або в їх колективах.

Зовнішні загрози для безпеки банків, як свідчить практика, можуть утворюватись: спецслужбами іноземних держав, пов'язаними з ними особами та організаціями, метою діяльності яких є добування економічної інформації; вітчизняними й іноземними кримінальними елементами і структурами; конкурентами; засобами масової інформації; окремими представниками державних установ; приватними детективними фірмами; колишніми працівниками банків; консультантами та радниками, які не є працівниками банківських установ; клієнтами та партнерами; контролюючими органами та аудиторськими організаціями; стихійними лихами.

Водночас, внутрішні загрози здебільшого утворюються: працівниками банків; недосконалими технологіями банківського бізнесу та неповним його врегулюванням нормативними актами банків; через недосконалу систему безпеки банків та захисту їх інформації. Внутрішні загрози безпеки є постійними і не залежать від ролі, місця, значення банку або наявності зовнішніх

загроз. Варто зазначити, що загрози фінансовим ресурсам банку можуть реалізовуватись через крадіжки грошей в банку, шахрайство з коштами банку, фальсифікацію фінансових документів та підроблення банкнот, недосконалі технології банківського виробництва.

Висновки. Отже, депозити є важливим джерелом ресурсів комерційних банків. Депозитні рахунки можуть бути найрізноманітнішими і переважно їх класифікації можуть бути покладені такі критерії, як джерела внесків, їх цільове призначення, ступінь прибутковості і т.ін.

Структура їх у банку рухлива і залежить від кон'юнктури грошового ринку. Окрім цього, мобілізація коштів у вклади, залежить значною мірою від клієнтів, а не від самого банку. І, все ж, конкурентна боротьба між банками на ринку кредитних ресурсів змушує їх вживати заходів щодо розвитку послуг, що сприяють залученню депозитів. Для цих цілей комерційним банкам важливо розробити стратегію депозитної політики, виходячи з цілей і завдань комерційного банку в контексті їх економічної безпеки та необхідності збереження банківської ліквідності.

Для сталого розвитку банківської системи необхідно захистити банки від ризику дотермінового вилучення вкладів і створити ефективну систему гарантування вкладів в контексті їх економічної безпеки.

Література

1. Кириленко В. Аналіз депозитної бази банку // Банківська справа : наук.-практ. журнал. – 2007. – № 5. – С. 31-38.
2. Коваль С.Л. Формування фінансових ресурсів комерційних банків // Фінанси України : журнал. – 2004. – № 7. – С. 110-115.
3. Лобанова А.Л. Ресурсна політика комерційних банків України // Фінанси України : журнал. – 2005. – № 1. – С. 88-95.
4. Гузов К.О. Депозитный портфель банка: совершенствование методов формирования / К.О. Гузов // Банковское дело : науч.-практ. журнал. – 2006. – № 2.
5. Кириленко В.М. Аналіз депозитної бази банку / В.М. Кириленко // Банківська справа : наук.-практ. журнал. – 2007. – № 5. – С. 31-38.

Васильчак С.В., Жидяк О.Р., Стасюк І.Д. Безопасность деятельности банка по формированию депозитного портфеля

Обоснованы теоретико-методологические основы формирования депозитного портфеля банка в контексте безопасности его финансовой деятельности, а также рассмотрены и решены основные задачи качественного управления депозитными ресурсами и механизма осуществления депозитных операций банка.

Ключевые слова: безопасность, банки, депозитный портфель, угрозы, издержки, депозитные ресурсы.

Vasilchak S.V., Zhidiyak O.R., Stasyuk I.D. Safety of bank activity is on deposit portfolio construction

In this scientific article grounded theoretical – methodological bases of deposit portfolio of bank construction in the context of safety of him financial activity. And also basic tasks are considered and decided for the high-quality management of bank deposit resources. and mechanism of deposit transactions.

Keywords: safety, jars, deposit brief-case, threats, charges, deposit resources.